

**BOSHLANG'ICH TA'LIMGA TAYYORLOV GURUHLARIDA  
DIDAKTIK JARAYONNI TASHKIL ETISH METODIKASI**

***Ilmiy rahbar: Ochilova Nigora Mallayevna***

*Axborot texnologiyalari va menejment universiteti "Pedagogika"  
kafedrasi, p.f.n., dotsent, v.b. professor*

***Muallif: Muhammadiyeva Malohat G'ayrat qizi***

*Iqdisodiyot va pedagogika universiteti 1-bosqich magistranti*

***Annotatsiya.*** Ushbu mavzu boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida didaktik jarayonni samarali tashkil etish metodikasiga bag'ishlangan. Unda bolalarning bilim, ko'nikma va shaxsiy rivojlanishiga mos ravishda didaktik faoliyatni rejalashtirish va amalga oshirishning nazariy va amaliy jihatlari yoritiladi. Mavzuda pedagogik o'yinlar, interaktiv mashg'ulotlar, vizual va audio materiallardan foydalanish, shuningdek, individual va kichik guruh bilan ishlash usullari tahlil qilinadi. Didaktik jarayonni to'g'ri tashkil etish bolalarning diqqatini jamlash, mustaqil fikrlash, amaliy ko'nikmalar va ijtimoiy-muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, metodik yondashuvlar o'qituvchining pedagogik mahoratini oshirish va ta'lim jarayonini optimallashtirishga yordam beradi.

***Kalit so'zlar:*** boshlang'ich ta'lim, tayyorlov guruhi, didaktik jarayon, metodika, pedagogik o'yinlar, interaktiv mashg'ulotlar, individual yondashuv, vizual va audio materiallar, ta'lim samaradorligi.

***Annotation.*** This topic is devoted to the methodology of effective organization of the didactic process in preparatory groups for primary education. It covers the theoretical and practical aspects of planning and implementing didactic activities in accordance with the knowledge, skills and personal development of children. The topic analyzes the use of pedagogical games, interactive exercises, visual and audio materials, as well as methods of working with individual and small groups. Proper organization of the didactic process

serves to develop children's concentration, independent thinking, practical skills and socio-communication skills. At the same time, methodological approaches help improve the teacher's pedagogical skills and optimize the educational process.

**Keywords:** primary education, preparatory group, didactic process, methodology, pedagogical games, interactive exercises, individual approach, visual and audio materials, educational effectiveness.

**Аннотация.** Данная тема посвящена методологии эффективной организации дидактического процесса в подготовительных группах для начального образования. Она охватывает теоретические и практические аспекты планирования и проведения дидактических мероприятий в соответствии со знаниями, навыками и личностным развитием детей. В теме анализируется использование педагогических игр, интерактивных упражнений, наглядных и аудиоматериалов, а также методов работы с индивидуальными и малыми группами. Правильная организация дидактического процесса способствует развитию концентрации внимания, самостоятельного мышления, практических и социально-коммуникативных навыков детей. При этом методические подходы помогают улучшить педагогические навыки учителя и оптимизировать образовательный процесс.

**Ключевые слова:** начальное образование, подготовительная группа, дидактический процесс, методология, педагогические игры, интерактивные упражнения, индивидуальный подход, наглядные и аудиоматериалы, эффективность обучения.

**Kirish.** Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlari – bolalarning maktab ta'limiga moslashuvi va asosiy bilim hamda ko'nikmalarni shakllantirish bosqichi bo'lib, ularning keyingi ta'lim jarayonidagi muvaffaqiyati bevosita ushbu davrda yaratiladigan asosga bog'liq. Shu sababli, didaktik jarayonni mazmunli va samarali tashkil etish bolalarning individual rivojlanish xususiyatlarini hisobga olgan holda o'quv faoliyatini rejalashtirishni talab qiladi. Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida o'quv jarayonining asosiy vazifasi nafaqat bilim berish, balki

bolalarning fikrlash, ijodiy va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdir. Didaktik jarayonni to'g'ri tashkil etish orqali pedagoglar bolalarning diqqatini jamlash, mustaqil fikrlash qobiliyatini oshirish, amaliy ko'nikmalarini mustahkamlash hamda ijtimoiy-muloqot ko'nikmalarini shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, interaktiv mashg'ulotlar, pedagogik o'yinlar, vizual va audio materiallardan foydalanish ta'lim jarayonini qiziqarli, samarali va bolalar uchun tushunarli qilishda muhim rol o'ynaydi. Kirish jarayonida didaktik yondashuvlar o'qituvchining pedagogik mahoratini oshirishga, ta'lim mazmunini individual va kichik guruh yondashuvi asosida moslashtirishga imkon beradi. Shuningdek, samarali metodik tashkil etilgan didaktik jarayon bolalarning maktabga tayyorgarlik darajasini oshirib, ularning ta'limga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi va keyingi ta'lim bosqichlarida mustahkam bilim poydevorini yaratadi. Shu nuqtai nazardan, boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida didaktik jarayonni tashkil etish metodikasi ta'lim sifati va bolalarning rivojlanish darajasi uchun muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

**Mavzuga doir adabiyotlar tahlili.** Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida didaktik jarayonni tashkil etish mavzusi pedagogika va bolalar psixologiyasi sohalarida keng o'rganilgan. Mahalliy va xorijiy olimlar bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda didaktik jarayonni rejalashtirish, pedagogik o'yinlar, interaktiv mashg'ulotlar va individual yondashuv usullarini qo'llashning samaradorligini tadqiq qilganlar. O'zbekiston pedagogik adabiyotlarida bolalarning diqqatini jamlash, amaliy ko'nikmalarini shakllantirish va ijtimoiy muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan metodik yondashuvlar batafsil yoritilgan. Xususan, pedagogik o'yinlar va interaktiv mashg'ulotlar yordamida bolalar o'quv faoliyatiga faol jalb qilinadi, qiziqish va motivatsiyasi oshiriladi. Shu bilan birga, vizual va audio materiallardan foydalanish orqali yangi bilimlarni qabul qilish va mustahkamlash jarayoni soddalashtiriladi. Ba'zi manbalarda boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida individual yondashuvning ahamiyati ta'kidlangan, bu esa har bir bolaning rivojlanish sur'ati va imkoniyatlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni

moslashtirishga imkon beradi. Shu bilan birga, bolalarni kichik guruhlar asosida o'qitish orqali ularning hamkorlik va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish, o'zaro yordam va jamoaviy faoliyatga jalb qilish samarasi yuqori ekanligi qayd etilgan. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, didaktik jarayonni mazmunli va samarali tashkil etish uchun metodik jihatdan rejalashtirish, pedagogik o'yin va interaktiv usullarni qo'llash, shuningdek, individual va kichik guruh bilan ishlash yondashuvlari muhim ahamiyatga ega. Shu tarzda, mavzuga doir ilmiy manbalar boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida ta'lim sifatini oshirish va bolalarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlashda asosiy yo'nalishlarni belgilaydi.

**Tadqiqotlar metodologiyasi.** Mazkur tadqiqot boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida didaktik jarayonni samarali tashkil etish metodikasini aniqlash va takomillashtirishga qaratilgan bo'lib, unda nazariy va amaliy pedagogik metodlar majmuasidan foydalanildi. Tadqiqot tizimli yondashuv asosida olib borilib, bolalarning individual rivojlanish xususiyatlarini hisobga olgan holda didaktik jarayonning samaradorligini aniqlash imkonini berdi. Tadqiqotning nazariy metodlari sifatida pedagogik adabiyotlarni o'rganish, ilmiy manbalarni tahlil qilish, taqqoslash va umumlashtirish ishlari qo'llanildi. Ushbu metodlar orqali boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida didaktik jarayonni tashkil etishning asosiy tamoyillari, shakllari va metodik yondashuvlari aniqlanib, pedagogik faoliyatni rejalashtirish bo'yicha ilmiy asoslar ishlab chiqildi. Amaliy metodlar doirasida pedagogik kuzatuv, suhbat, so'rovnoma, shuningdek, tajriba-sinov usullaridan foydalanildi. Tajriba guruhlarida interaktiv mashg'ulotlar, pedagogik o'yinlar va vizual-audio materiallar asosida didaktik jarayon tashkil etilib, bolalarning bilim, ko'nikma va ijtimoiy-muloqot qobiliyatlarini rivojlanish darajasi aniqlandi. Nazorat guruhlarida esa an'anaviy metodlar qo'llanilib, natijalar solishtirildi. Tadqiqot jarayonida statistik tahlil usullari yordamida bolalarning didaktik jarayonga bo'lgan faolligi, mustaqil ishlash ko'nikmalari va mashg'ulotlarga qiziqish darajasi o'lchandi. Shu bilan birga, modellashtirish va prognozlash metodlari yordamida didaktik jarayonni optimallashtirish va pedagogik tavsiyalar ishlab chiqish imkoniyati

yaratildi. Umuman olganda, tadqiqot metodologiyasi boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida didaktik jarayonni samarali tashkil etishning ilmiy asoslangan, tizimli va amaliy jihatdan natijaviy yondashuvini ta'minladi.

**Natija va muhokama.** Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida didaktik jarayonni metodik jihatdan to'g'ri tashkil etish bolalarning bilim, ko'nikma va ijtimoiy-muloqot qobiliyatlarini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi. Tajriba guruhlarida interaktiv mashg'ulotlar, pedagogik o'yinlar va vizual-audio materiallardan foydalangan holda olib borilgan didaktik jarayon natijasida bolalarning mashg'ulotlarga qiziqishi, faolligi va mustaqil ishlash ko'nikmalari sezilarli darajada oshgani kuzatildi. Olingan natijalarga ko'ra, metodik jihatdan rejalashtirilgan didaktik jarayon bolalarning diqqatini jamlash, yangi bilimlarni qabul qilish va mustahkamlash jarayonini soddalashtirishga yordam berdi. Interaktiv yondashuvlar bolalarning ijodiy fikrlash, muammolarni hal etish va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali vosita bo'ldi. Shu bilan birga, kichik guruhlar asosida o'qitish bolalarning hamkorlik va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishga yordam berdi. Muhokama jarayonida shuni ko'rsatish mumkinki, didaktik jarayonni samarali tashkil etishda pedagogning metodik tayyorgarligi va innovatsion yondashuvlarni qo'llash muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, ba'zi holatlarda resurslar yetishmasligi, texnik vositalarning cheklanganligi yoki pedagogning yangi metodlarni qo'llashdagi tajribasizliklari samaradorlikni biroz pasaytirishi mumkinligi aniqlangan. Biroq, tizimli yondashuv, interaktiv va individual metodlarni qo'llash orqali bu muammolarni minimallashtirish mumkinligi ta'kidlandi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida didaktik jarayonni metodik jihatdan to'g'ri tashkil etish bolalarning rivojlanish darajasini oshirish, mashg'ulotlarga qiziqishini kuchaytirish va ta'lim sifatini yaxshilashda samarali vosita ekanini tasdiqlaydi.

**Xulosa.** O'tkazilgan tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida didaktik jarayonni metodik jihatdan to'g'ri tashkil etish bolalarning bilim, ko'nikma va ijtimoiy-muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim

ahamiyatga ega ekanini ko'rsatdi. Interaktiv mashg'ulotlar, pedagogik o'yinlar, vizual va audio materiallardan foydalangan holda olib borilgan didaktik jarayon bolalarning mashg'ulotlarga qiziqishini oshirish, diqqatini jamlash va mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qildi. Tajribalar shuni ko'rsatdiki, kichik guruhlar bilan ishlash va individual yondashuv bolalarning hamkorlik va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita bo'ldi. Shu bilan birga, metodik jihatdan rejalashtirilgan didaktik jarayon pedagogning faoliyatini optimallashtirish, ta'lim mazmunini moslashtirish va ta'lim sifatini oshirish imkonini yaratdi. Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida didaktik jarayonni samarali tashkil etish nafaqat bolalarning ta'lim va rivojlanish darajasini oshirishga, balki pedagoglarning metodik mahoratini rivojlantirish va ta'lim jarayonini optimallashtirishga xizmat qiladi. Shu sababli, didaktik jarayonni innovatsion va individual yondashuvlar asosida tashkil etish kelajakdagi muvaffaqiyatli ta'limning muhim omili hisoblanadi.

### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Axmedov, S. (2018). *Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida pedagogik jarayonni tashkil etish metodikasi*. Toshkent: O'zbekiston pedagogika universiteti nashriyoti.
2. Boboev, A. (2019). *Didaktik jarayonni rejalashtirish va boshqarish*. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
3. Ergashev, D. (2020). *Boshlang'ich ta'lim metodikasi: nazariya va amaliyot*. Toshkent: Ilm-fan nashriyoti.
4. Islomova, N. (2021). *Pedagogik o'yinlar va interaktiv mashg'ulotlar metodikasi*. Toshkent: Pedagogika va psixologiya jurnali.
5. Jalolov, R. (2017). *Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhlarida individual yondashuv*. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
6. Karimov, B. (2020). *Vizual va audio materiallardan pedagogik jarayonda foydalanish*. Toshkent: Innovatsion ta'lim nashriyoti.
7. Mamadaliyev, F. (2019). *Kichik guruh bilan ishlash metodikasi*. Toshkent: O'zbekiston pedagogika universiteti nashriyoti.

8. Rasulova, G. (2021). *Boshlang'ich ta'limda didaktik jarayonni optimallashtirish usullari*. Toshkent: Pedagogika va informatika jurnali.
9. Sobirov, T. (2018). *Bolalarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi*. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
10. Yo'ldoshev, Sh. (2022). *Boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlar va pedagogik texnologiyalar*. Toshkent: Ilmiy nashr.